

FCG.

Finnish
Consulting
Group

Luontoselvitys 2023

VUOKATIN PIENVESISTÖT HAJAKUORMITUS- JA KUNNOS-
TUSSUUNNITELMA RAURAMONLAMPI, LIKOLAMPI, SÄR-
KINEN JA AHVENUKSENLAMPI

KAINUUN ELY-KESKUS

Kärkkäinen Jari

27.11.2023

P46756

Sisällys

Luontoselvitys 2023	4
1 Johdanto	4
2 Sijainti	4
3 Tehtävä	5
3.1 Vesikasvillisuus	5
3.2 Viitasammakko	5
3.3 Sudenkorennot	5
4 Tulokset.....	6
4.1 Vesi- ja rantakasvillisuus.....	6
4.1.1 Ahvenuksenlampi.....	6
4.1.2 Särkinen.....	6
4.1.3 Likolampi	7
4.2 Viitasammakko	7
4.2.1 Ahvenuksenlampi.....	7
4.2.2 Särkinen.....	7
4.2.3 Likolampi	7
4.2.4 Rauramonlampi.....	8
4.3 Sudenkorentohavainnot.....	8
4.3.1 Ahvenuksenlampi.....	8
4.3.2 Särkinen.....	9
4.3.3 Likolampi	9
4.3.4 Rauramonlampi.....	10
5 Lähteet.....	11
Liitteet	12
Liite 1: Valokuvat	13

Luontoselvitys 2023

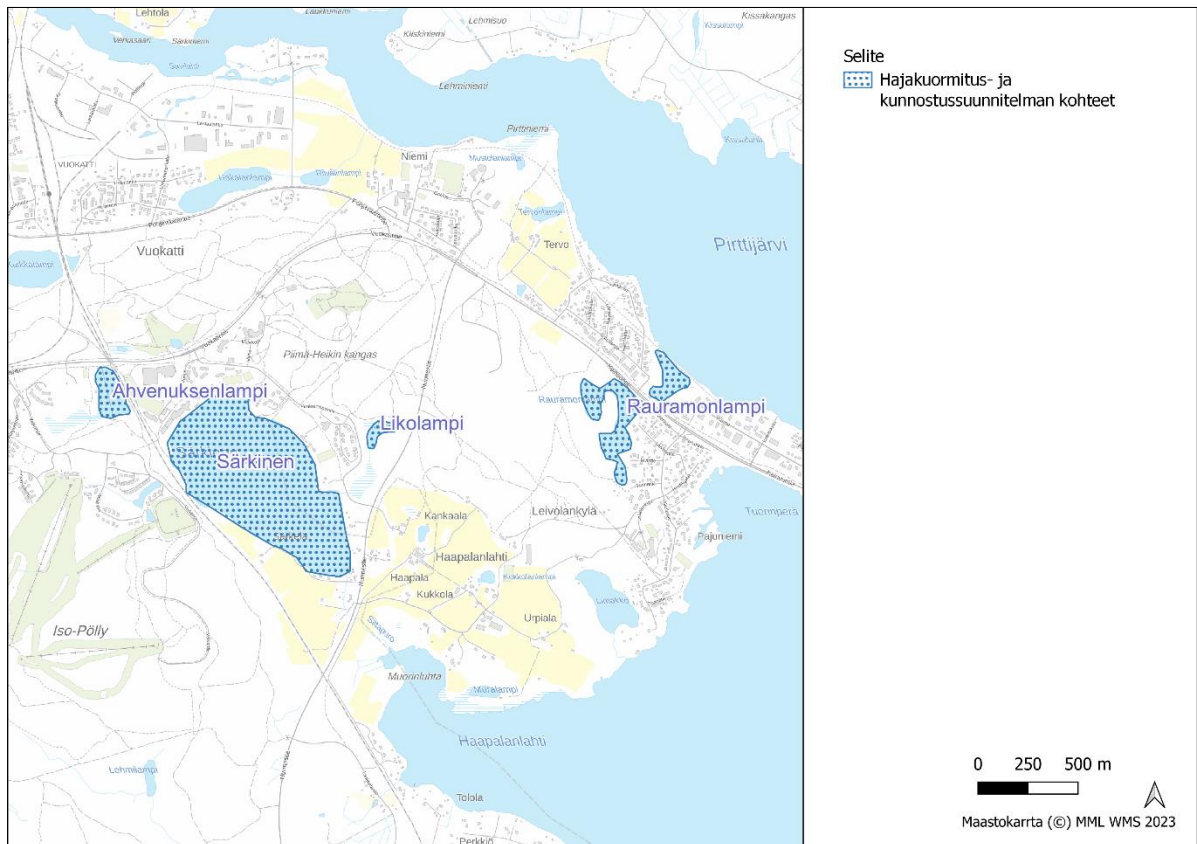
1 Johdanto

Luontoselvitys liittyy Vuokatin pienvesistöt hajakuormitus- ja kunnostussuunnitelmaan. Suunnitelma koskee vesistöjä Rauramonlampi, Likolampi, Särkinen ja Ahvenuksenlampi. Rauramonlammen osalta vesikasvillisuus- ja sudenkorentoinventointi on tehty 2022.

Työssä selvitettiin viitasammakon esiintyminen Rauramonlammella, Likolammella, Särkisellä ja Ahvenuksenlammella. Sudenkorentojen osalta kartoitettiin erityisesti luontodirektiivilajistoon (liite IV a) kuuluvien lummelampi- ja kirjojokikorenon esiintyminen näillä lammissa. Vesikasvillisuuskartoitus kohdistettiin Särkiselle, Liko- ja Ahvenuksenlammelle.

2 Sijainti

Vuokatti sijaitsee noin 4 km etäisyydellä Sotkamon keskustan länsipuolella Nuasjärven, Pirttijärven ja Iso Sapsjärven välissä. Vuokatin pienvesistöjen Rauramonlampi, Likolampi, Särkinen ja Ahvenuksenlampi sijainti ilmenee kuvasta 1.

Kuva 1. Vuokatin lampien sijainnit.

3 Tehtävä

3.1 Vesikasvillisuus

Vesikasvillisuutta inventoitiin Särkisen osalta 20.7.2023 käyttäen apuna soutuvenettä ja vesiharavaa. Likolampi ja Ahvenuksenlampi kartoitus tapahtui 20.7.2023 kävellen lammet ympäri. Lampien inventoinnin aikana kiinnitettiin huomiota vesikasvillisuuden elomuotoihin ja lajiston runsaussuhteisiin. Kartoituksen on toteuttanut FM biologi Jari Kärkkäinen FCG Finnish Consulting Group Oy:stä.

3.2 Viitasammakko

Viitasammakon (*Rana arvalis*) elinympäristöä ovat suot, vesistöjen rannat ja erilaiset pienvedet kuten ojat ja lammet sekä näiden läheiset maa-alueet. Viitasammakko on mainittu EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a), ja sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla.

Viitasammakkokartoituksessa noudatettiin Saarikiven (2017) laatimia inventointiohjeita. Inventointi perustuu kutevien yksilöiden havainnointiin.

Maastotyö suoritettiin 17.5.2023, jolloin sää oli pilvipoutainen ja ilman lämpötila oli noin +12° C. Työstä vastasi FM biologi Jari Kärkkäinen FCG Finnish Consulting Group Oy:stä.

3.3 Sudenkorennot

Työn tarkoituksena oli selvittää, esiintyykö kohteina olleilla neljällä lammella luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittuja direktiivillä suojeltuja sudenkorentoja. Suomessa on tavattu seuraavat IV(a)-liitteen sudenkorentolajit: idänkirsikorento (*Sympecma paedisca*), viherukonkorento (*Aeshna viridis*), idänjokikorento (*Gomphus flavipes*), kirjojokikorento (*Ophiogomphus cecilia*), täplälampikorento (*Leucorrhinia pectoralis*), lummelampikorento (*Leucorrhinia caudalis*) ja sirolampikorento (*Leucorrhinia albifrons*).

Selvitysalueilla näistä lajeista tulevat kyseeseen lähinnä kaksi viimeistä eli lumme- ja sirolampikorento. Idänkirsikorento esiintyy toistaiseksi vain eteläisessä Suomessa, viherukonkorento on vaateliias ja hyvin harvinainen, eteläisessä Suomessa paikoittain esiintyvä laji, joka vaatii lisääntyäkseen sahalehtikasvustoja, idänjokikorento on tavattu maassamme vain kerran, kirjojokikorento puuttuu nykytiedon valossa Kainuusta (Laji.fi tietokannassa on vain kaksi havaintoa kymmenen vuoden takaa Puolangalta) ja täplälampikorennostakin on tehty vain yksi varma havainto Oulujärven länsiosasta.

Lummelampikorento esiintyy Kainuussa mutta Sotkamon alueella sitä ei Laji.fi:n tietojen mukaan ole tavattu. Lähin havaintopaikka löytyy Kuhmosta vajaan 50 kilometrin päästä Vuokatin kohteilta. Myös sirolampikorento voisi olla mahdollinen, vaikka sitä ei Kainuussa

ilmeisesti ole tavattu. Laji esiintyy kuitenkin Pohjois-Karjalassa Nurmeksen tasolle saakka, ja Kainuussa on varmasti lajille sopivaa biotooppia, myös kohteilla.

Kaikki kohteet kierrettiin 20.7.2023. Kohteista suurin, Särkinen, kierrettiin soutuveneellä rantojen vesikasvustoja mukailten havainnoiden korentoja kiikareilla sekä valokuvaten, ja muut kohteet jalkaisin rantoja pitkin kohdentaen tarkkailu potentiaalisimmille paikoille.

Maastotyöstä vastasi Ari Parviainen.

Sää maastopäivänä oli epävakaisten jakson keskelle sattunut lämpimämpi (n. + 20°C), sateeton päivä. Tuuli oli heikko, ja aurinko paistoi suurimman osan ajasta. Havainnointia suoritettiin noin klo 9.30–16.00 välisenä aikana.

4 Tulokset

4.1 Vesi- ja rantakasvillisuus

4.1.1 Ahvenuksenlampi

Vesikasvillisuus on niukka.

Ahvenuksenlammen pohjukassa on jousisaravaltainen suo, missä on ruopparimpinevaa osia. Pohjois-, länsi- ja eteläosalla on myös suonrantaa, jossa on lyhytkorsinevakasvillisuutta. Suorannan edustalla on ulpukka- ja uistinvitakasvustoja.

Hiekkapohjaisilla rannoilla on siellä täällä äimäruohokasvustoja.

Ahvenuksenlammen kasvistoon kuuluvat isovesiherne ja karvalehti, jota kasvaa hieman itärannalla. Sarakasvustot (jouhi- ja vesisara) ovat pieniä.

4.1.2 Särkinen

Vesikasvillisuus ei ole erityisen rehevä.

Pääasiassa Särkisen rannoilla on järviruokojen, sarojen (luhta- ja vesisara) ja järvikortteen muodostama kapea ilmaversoisvyöhyke, jonka edustalla on kelluslehtisten vyöhyke. Se koostuu ulpukasta, uistinvidasta ja paikoin kasvaa niukasti pohjalummetta ja siimapalpakkoa.

Järviruokokasvusto on paikoin tiheä, mutta ei erityisen leveä. Järvikasvustot keskittyvät Särkisen pohjoisrannalle. Länsirannalla vallitsevana on järvikorte-sarakasvillisuus.

Järvisätkin kasvustoja on lammen luoteisosalla ja pohjalla on isonäkingsammalta ja ruskoärvää. Hiekkapohjalla kasvaa siellä täällä vaalealahnaruohoa.

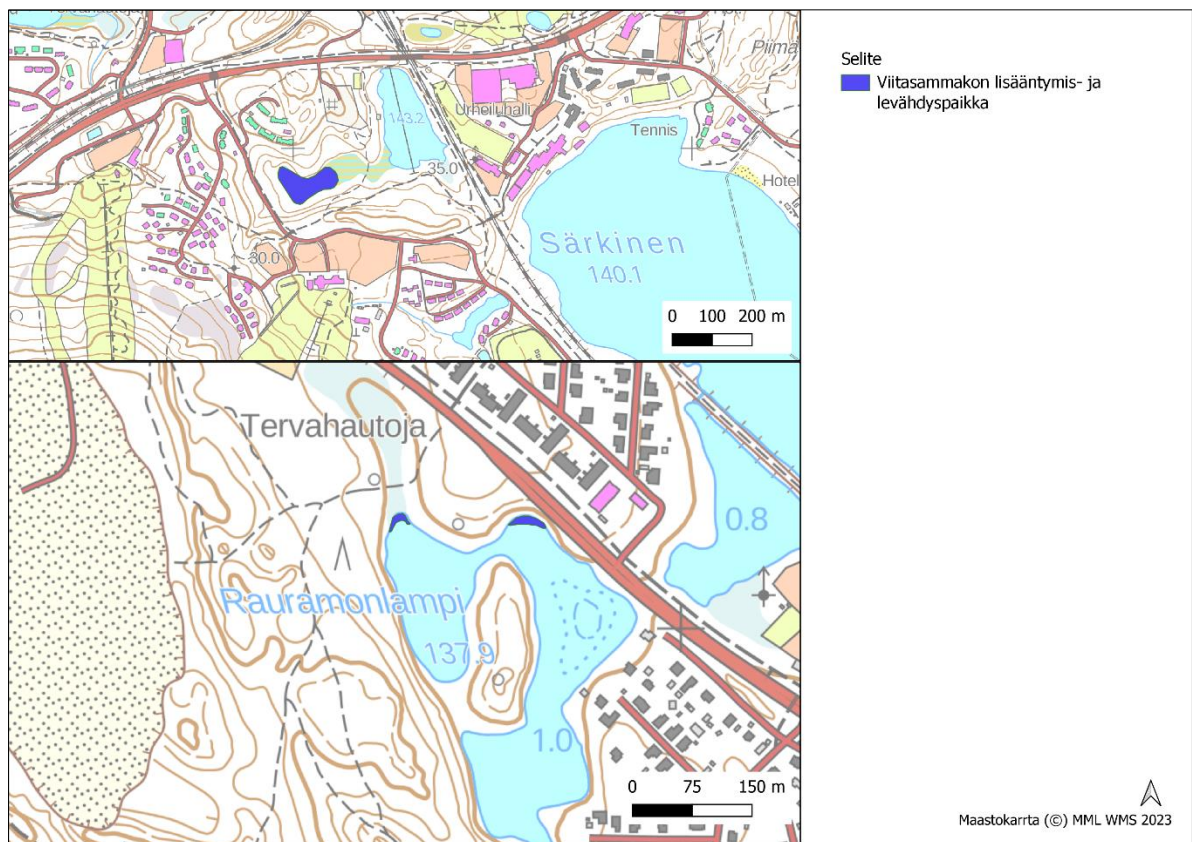
4.1.3 Likolampi

Likalampi on suorantainen lampi, jossa vesikasvillisuus on niukkaa. Uposlehtisiä on hyvin niukasti. Likolammen pohjoisosalla on isovarpuräme ja lyhytkorsineva.

4.2 Viitasammakko

4.2.1 Ahvenuksenlampi

Ahvenuksenlammen länsipuolinen soistuneelta lahdelmalta todettiin 4–5 koirasta olevan äänessä kutemassa (Kuva 2 Kuva 2. Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikat.). Saraluh-tainen lahdenpohjukka on keväällä hyvin vetinen.

Kuva 2. Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikat.

4.2.2 Särkinen

Särkiseltä ei viitasammakkoa todettu.

4.2.3 Likolampi

Likolammelta ei viitasammakkoa todettu.

4.2.4 Rauramonlampi

Viitasammakon kutu oli juuri päättynyt ja lajin kutupalloja (7 kpl) oli Rauramonlammen luoteiskulmalla, missä on kapealti sara-ruoholuhtaa (Kuva 2). Luhdalla oli myös muutamia viitasammakoita. Kutupalloja (2 kpl) löydettiin myös pohjoisosan luhtaiselta lahdelta.

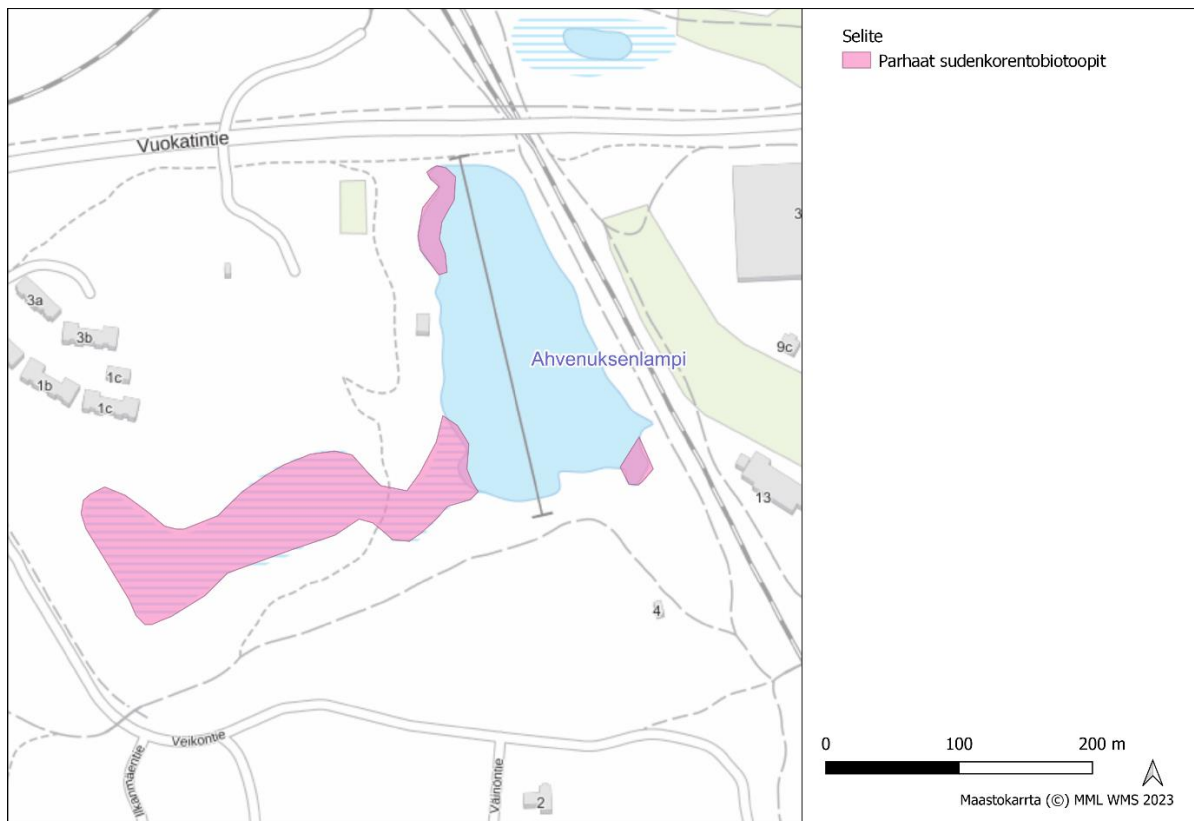
Luhdanreunalla pesi joutsen. Lammella oli noin 20–30 pikkulokkia ruokailemassa ja kaksi telkkää.

4.3 Sudenkorentohavainnot

4.3.1 Ahvenuksenlampi

Ahvenuksenlammen parhaat korentobiotoopit näkyvät alla olevassa ilmakuvassa mustalla rajattuina. Koko lampi kierrettiin jalkaisin mutta ko. alueet tutkittiin tarkemmin. Kaikkein potentiaalisin alue on lammen länsipuolinen lähes umpeenkasvanut ja reunoiltaan soistunut lahdelma. Luoteis- ja kaakkoiskulmilla sijaitsevat alueet ovat varsin kapeita, soistuneita reunuksia. Lumme- ja sirolampikorenoille soveltuvaa kelluslehtistä kasvillisuutta on kohteella niukasti eikä kumpaakaan havaittu.

Havaitut viisi lajia edustivat kaikki yleistä lajistoa: okatyönkorento, siniukonkorento, rusko-hukankorento, vaskikorento ja pikkulampikorento. Direktiivilajeja ei kohteelta tavattu.

Kuva 3. Ahvenuksenlammen parhaat korentobiotoopit.

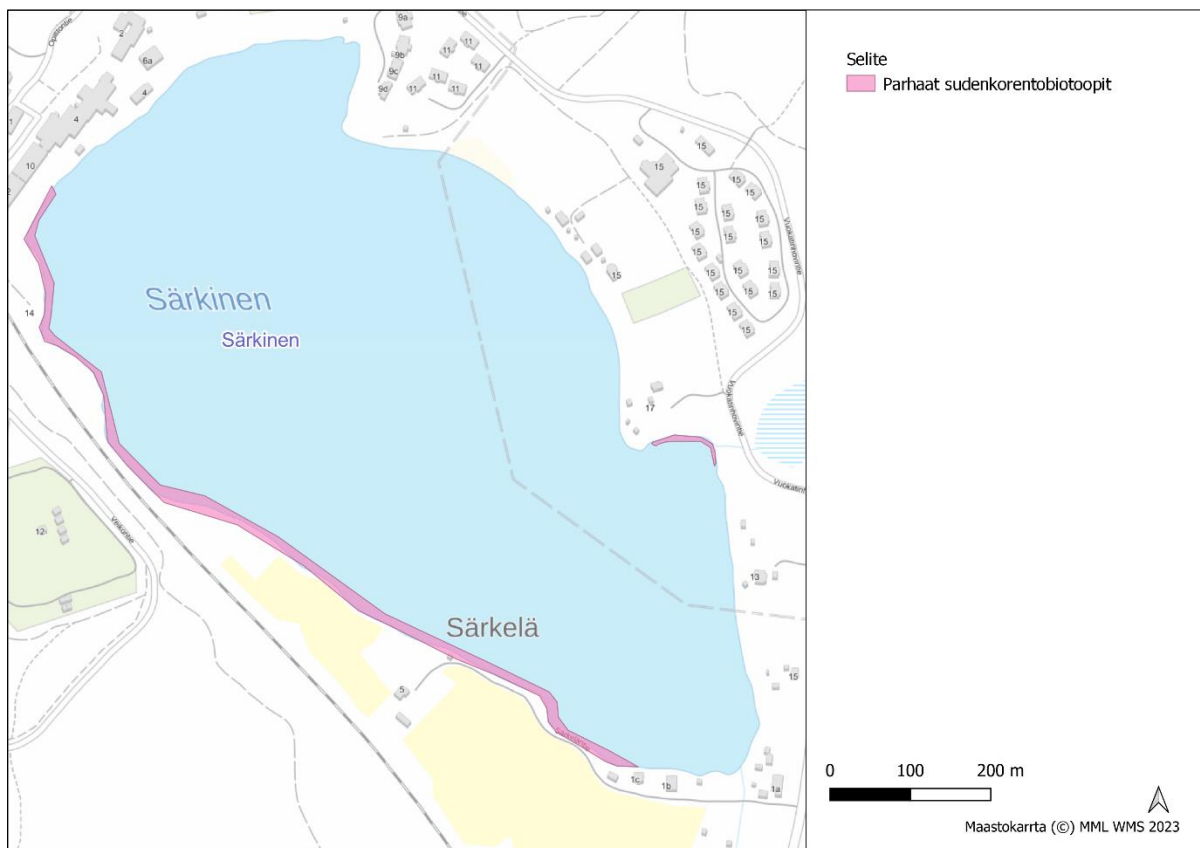

4.3.2 Särkinen

Särkisen parhaat osat ovat sen läntinen rantaosuus ja pieni lahdenpoukama itärannalla, joissa on kapealti paikoin runsaasti kortteikkaa, saraikkoa ja kelluslehtistä kasvillisuutta, lähinnä ulpukkaa. Kasvillisuuden puolesta lampi kyllä soveltuisi sekä lumme- että sirolampikorennoille mutta lajeja ei havaittu.

Direktiivilajeja ei kohteelta tavattu.

Lajeja lammella havaittiin vain neljä mutta varsinkin isotytönkorento oli runsas jokseenkin kaikkialla, missä oli ulpukkaa (> 100 yks.). Myös okatytönkorentoja oli melko runsaasti (n. 30), ja vaskikorentokoiraita tasaisen harvakseltaan (n. 10). Ainoa havaittu siniukonkorentokoiras partioi itäpuolen poukaman yllä.

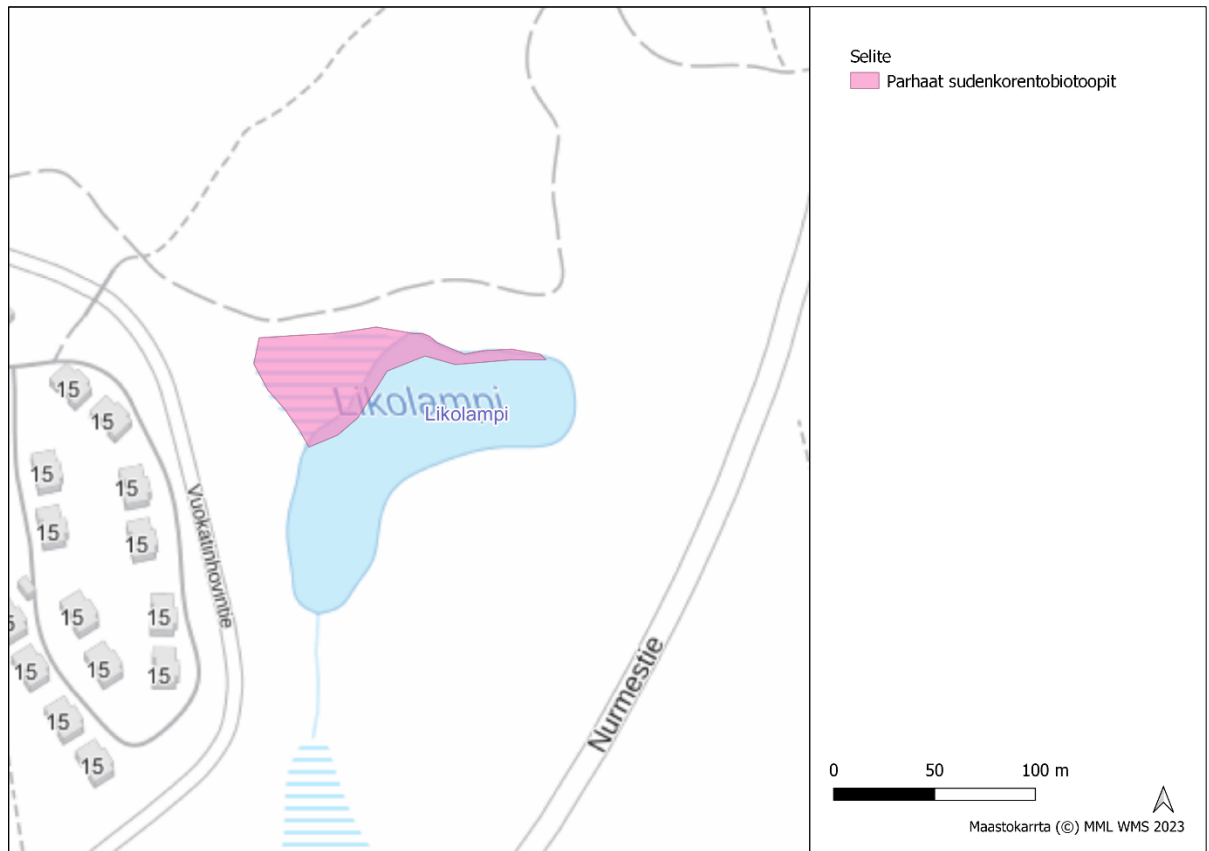
Kuva 4. Särkisen parhaat korentobiotoopit.

4.3.3 Likolampi

Likolammella keskityttiin parhaaseen alueeseen lammen pohjoisrannalla. Pohjoisosa on soistunut, ja tarjoaa korennoille hyvää biotooppia vaikkakin pienialaisesti. Muilla rannoilla hyvää biotooppia ei ole. Kelluslehtistä kasvillisuutta lammella ei juuri ole, joten sitä suosivia lumme- ja sirolampikorentoja ei havaittu.

Korentolajeja havaittiin pinta-alaan nähden mukavat kahdeksan, jotka kaikki kuuluvat yleisiin lajeihin. Taigatytönkorento näistä lienee harvalukuisin. Havaitut lajit olivat

keihästyönkorento, okatyönkorento, taigatyönkorento, ruskoukonkorento, siniukkonkorento, ruskohukankorento, pikkulampikorento ja elokorento.

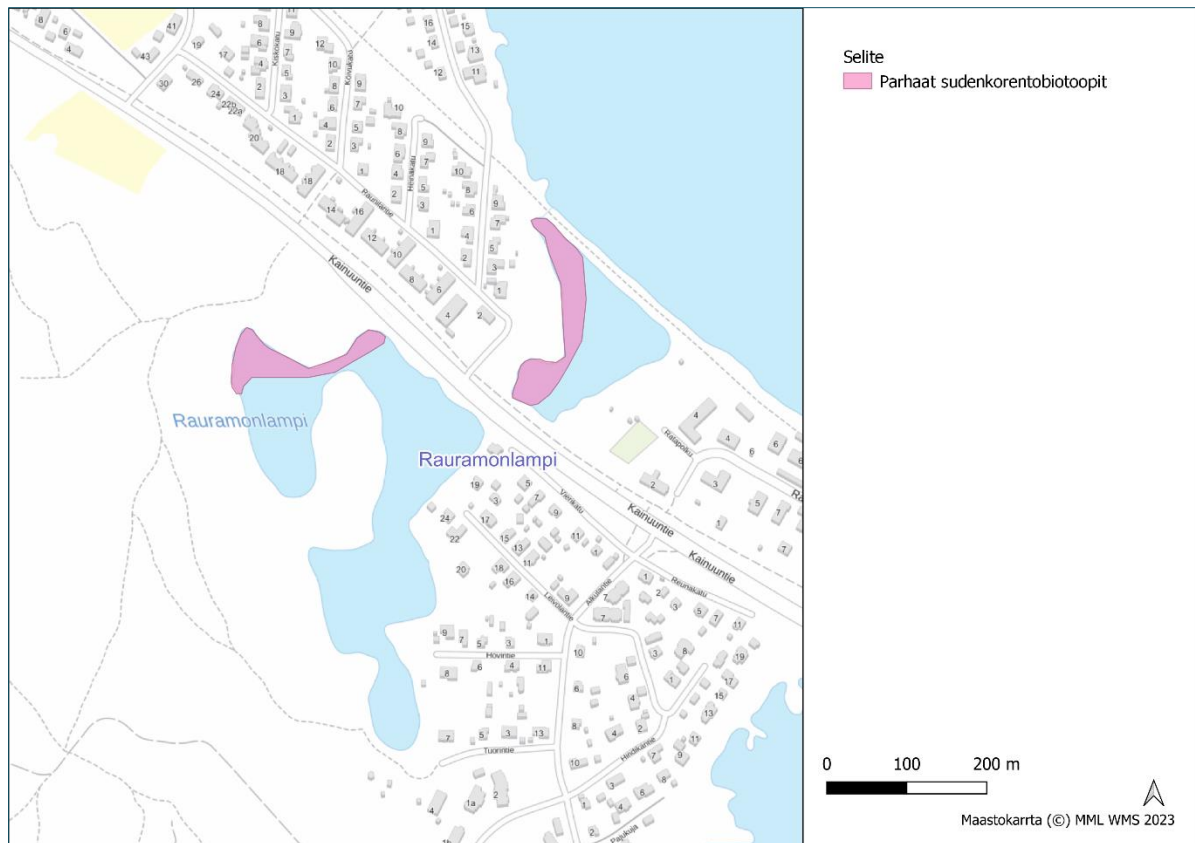

Kuva 5. Likolammen paras osa on sen pohjoisranta.

4.3.4 Rauramonlampi

Rauramonlammella tutkittiin lähinnä lammen pohjoisosat, jossa oli kapealti soistunutta rantaa, jolla kasvoi runsaasti rehevää kasvillisuutta. Myös kelluslehtistä kasvillisuutta oli varsin runsaasti. Veden korkeus hankaloitti hieman liikkumista mutta rantakaistaletta pystyi kuitenkin kulkemaan korentoja tarkkaillen ja valokuvaten. Kaunuuntien koillispuolelle jäävän erillisen osan länsiranta tutkittiin myös. Kelluslehtisten kasvien runsauden puolesta molemmat alueet sopisivat hyvin lumme- ja sirolampikorentojen elinympäristöksi mutta kumpakaan lajia ei havaittu.

Kaikkiaan yksitoista yleistä tai melko yleistä korentolajia tavattiin Rauramonlammella: sirokeijukorento, okatyönkorento, sirotyönkorento, keihästyönkorento, isotyönkorento, ruskoukonkorento, siniukkonkorento, vaskikorento, ruskohukankorento, tummasyyskorento ja elokorento.

Kuva 6. Rauramonlammen parhaat alueet.

5 Lähteet

Saarikivi, J. 2017. Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson, 1842). - Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajin (pl. lepakot) esittelyt, s. 90–96. Suomen ympäristö 1/2017

Liitteet

Liite 1: Valokuvat	13
--------------------------	----

Liite 1: Valokuvat

Ahvenuksenlampi

Länsipuolen suokaistaleen perukka on jouhisaravaltainen.

Myös keskiosalla sarakasvillisuus on vallitsevana.

Suokaistaleen itäosan ylittävän sillan länsipuolella on korennoille hyviä vesilampareita.

Suopohjukassa kuti useita viitasammakoita.

Koiras pikkulampikorento Ahvenuksenlammella.

Särkinen

Särkisen länsirannalla on lähes koko matkalla kapealti kortteikkaa, saraikkoa ja ulpukkaa.

Särkisen rannalla on paikoin ulpukka-saraikkokasvillisuutta.

Koiras okatyönkorento Särkisen länsirannalla.

Likolampi

Likolampi on pieni suolampi.

Koiras keihästönkorento Likolammen pohjoisrannalla. Laji on hyvin yleinen ja runsas.

Taigatytönkorento viihtyy pienillä suolammilla, tällä kertaa Likolammella. Kuvassa koirasyksilö.

Hyvin yleisen elokorenon lentoaika oli vasta aivan aluillaan. Kuvassa on naaras.

Rauramonlampi

Rauramonlammen luoteiskulmalla pesi joutsen. Pesän edustan luhtakaistaleella on viitasammakkokutupaikka.

Rauramonlammen luoteiskulmalla on kapealti erittäin rehevää luhtaa ja myös kelluslehtistä kasvilisuutta.

Kainuuntien koillispuolella on kapeasti saravaltaista rantaluhtaa ja kelluslehtistä kasvillisuutta.

Naaras sirokeijukorento Rauramonlammen luoteiskulmassa.

Koiras keihästyönkorento.

Koiras okatyönkorento.

Okatytönkorento on keihästytönkorenon tavoin erittäin yleinen ja runsaslukuinen laji. Kuvassa okatytönkorentonaaras.

Koiras sirotytönkorento Rauramonlammella.

Tummasyyskorennot aloittelivat lentoaan maastokäynnin aikaan. Kuvassa naaras.

Elokorento kuuluu tummasyyskorenon tapaan syyskorentoihin. Kuvassa koiras, joka ei ole vielä saanut punaista väritystään.